

ماني (زامه کاني ئرم نستان) وهرچهرخانه گه وره کهي ئه ده بی ئهرمه نی. . ئاک عه بدو

خاچاتور ئی بقیانی پهروهردکار و شاعیر و نووسهر و توژهر که به یکه کک ل دیارترین ووناکبیر و نوخوازه کانی مژووی ئرم نی و قوقاز و باوکی ئه ده بی نوی ئهرمه نی داده نرت. سا 1841 ر مانی (زامه کانی ئهرمینیا) ی نووسی و دوی ونبوونی خ، سا 1858 ب یه که مجار ئه و بهرهمه ب اوکراوه و ده نگدانه وهی گه وره ی لکه وته وه. لهو رمانه دا که نووسهر ز لهاتووانه توخم کانی مانی و یالیزمی ئاوته ی بهکتری کردوه، ئازار و خاگری و حی ن توی و خباتی زگار یخوازی ئرم نیی کانی لکاتی جنگ (له نوان ووسیا و فارس 1826 تا 1828) نیشان داوه و بهشک لهو ئازارانه شی بهرجهسته کردوه که ئهرمه نییه کان لهکاتی ژر دهستی دهسه باتی داگیرکاری فارسی ده یانچ ژت. هاوکات جهختیشی له هاتنه جشی هستی ن توی و نیشتمانپرواری و دهر بینی ق و کین ل ست مکاران کرد ته وه.

ناوهر کی رمانه که ل س ر بندمای ووداو کک ل زدی نووسهر ل کاتی جهنگه که روویدا بوو. ئه ویش فاندنی کچکی ئرم نییه ب ناوی (تاگوهی) ل لاین ک م ک چ ته یه که س ربازی (حوسن خان س ردار) ی فارس بوون. ئه وسا وه کاردانه وه (ئاغاسی) س رکردایه تی اپینی خه که ئهرمه نییه که ده گر ته هست و پیاو کانی س ردار د کوژت و کچه که زگار دکات. ئه و کار زمایه ک خا اگرا نه و قار مانان دژی ستم د ج نگی ت له شو ن کدا ده ت : “گیانی خت بد، بام ه رگیز خاک کت م د”. دواتر ح س نی برای سهردار خان، پار زگاری فارس، ب سزادانی ئاغاسی و خه که راپه یوه که ه رشی سهخت دهکات و ژمار یی ک شار چکی ئرم نستان و لران دکات.

ئو مانی ل زمانی ئرم نی ب یی ک م مانی م د لرن داد نرت. واتا یی ک م مان ک تیدا ل بری زار او ی ئرم نی کلاسیکی، ب زمانی ئرم نی نوی (زار او ی ی ریفانی - زار او ی ئاراراتی) ک زمانی قس کردنی خ ک بوو، نووسراوه. ئه و شوه زارهش (ئاشخارابار) بوو بندمای زمانی ئرم نی ژ ه باتی نو. ئم ش یارم تید ر بوو ل یی کخستنی زمانی ئد بی ئرم نی و نزیک کردن و ی ل زمانی قس کردنی خ ک. ههروه ها یی ک مین ب ره می ئد بی ئهرمه نییه ک

لـسـر بنـمـای عـلمـانی نووسرا بـت، چونکه تا ئهوسا ئـدـبیاتی
ئایینی بهسەر گـهـپـانی ئهدهبی ئهرمه نی باـدـست بوو. دواي
بـاوکردنهوهی رـمـانهکه له ناوهوه و دهرهوهی ئهرمه نستان
دهنگدانهوهی گهورهی لـکهوتهوه و بهخـای و رچـرخـان لـ ئـدـبیاتی
ئـرمـنیدا دانا، جگه له ئـیـی لـ یـکـخـستنی زمان، لـ سـردـمی پـ
لـ داگیرکاری و ئاـزیدا بووه هـی وروژاندنی هـستی نـتـوی و
کاریگـری قووـیشی لـسـر گـلی ئـرمـن جـهـشت.

خاچاتور ئـبـقیان ژبانی پـ بوو لـ ووداوی سـرنجـاکـش و
کـتاییدکی نهـنی و تراژیدی. 15ی تشرینی یـکـمی ساـی 1809 لـ
گوندی کاناکـری نزیك شاری یـریغان لـدایکبوو و رـژی 14ی نیسانی
1848 بـشـوـیهکی نادیار ون دهـبـت. تا ئـستاش نهـزانراوه
کـتاییهکی چـن بووه. جگه لهو رـمـانه کـمهـكـ کـتـبی دیکه
لهـشـوهی چیرـك و دیوانه شیعر و بابهتی پهروهـردهی بهزمانهکانی
ئهرمه نی و رووسی و ئهـمـانی نووسیوه. هاوکات یـکـکـیشه لـ
پـشـنگـکانی زانستی کورد لـجی لـ ئیمپراتـریـتی ووسیادا که
بـهـی دیدگای زانستی و مرـقـدـستانه، توانی بنـمـای پـتـو و بـ
لـکـکـینـو و لـ مـژوو و زمان و فـلـکلـری کوردی دا بـتـ.

ئاکـ عه بدوـا